

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönergenin amacı; Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun (BAYEK) yapısını, görevlerini, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönerge;

- (1) BAYEK'in yapısını, görevlerini ve çalışma biçimi,
- (2) BAYEK'e başvuru ve değerlendirme süreçleri,
- (3) Üniversite mensuplarınca yapılan her türlü bilimsel araştırma, çalışma, proje ve sanatsal etkinliklerle ilgili araştırma etiği ,
- (4) Üniversite adresiyle ulusal ve uluslararası dergilerde ve her çeşit basın-yayın organlarında yayımlanmış ve yayımlanmak üzere gönderilmiş bilimsel çalışmalarla (seminer, panel, konferans, çalıştay vb.) ilgili yayın etiği,
- (5) Lisans ve lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği,
- (6) Uzman etik kurullarının görev alanları dışında kalan diğer bilimsel araştırma ve yayın etiği, ile ilgili tüm konuları kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönerge, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Tüzüğü'nün 10. maddesi 1. Fıkrası, Türkiye Cumhuriyeti 6 Kasım 1981 gün ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 24., 42. ve 65. maddelerine ve Kırgız Cumhuriyeti'nin "Bilim ve Devlet Bilimsel-Teknik Politikasının Temelleri Hakkında Kanun"un 17. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönergede geçen;

- a) **Başkan:** BAYEK Başkanını,
- b) **Başkan Yardımcısı:** BAYEK Başkan Yardımcısını,
- c) **BAYEK:** Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu,
- ç) **Etik İhlali:** Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları kapsamındaki bilimsel araştırma ve yayınlar ile ilgili etik ilke ve kurallara uymayan kasıtlı eylemleri,
- d) **Etik İlke ve Değerler:** Ulusal (Kırgız Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti) ve uluslararası nitelikteki etik ilke, kural ve değerleri,
- e) **Etik Özensizlik:** Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları kapsamındaki bilimsel araştırma ve yayınlar ile ilgili etik ilke ve kurallara uymada özensizlik, dikkatsizlik, bilgisizlik ve deneyimsizliğe dayalı, kasıtlı olmayan eylemleri,
- f) **Paydaşlar:** Üniversitenin görevleri ve faaliyetleri bakımından kurumla bağlantıda bulunan gerçek ve tüzel kişileri,
- g) **Raportör:** Başvuru dosyasının ön incelemesini yapan üyeyi,
- ğ) **Rektör:** Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Rektörünü,
- h) **Rektörlük:** Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörlüğü'nü,

- ı) Senato:** Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Senatosu'nu,
ı) Uzman Etik Kurullar: Üniversitede kurulmuş olan, insan ve hayvan üzerinde yapılan her türlü bilimsel araştırmaya ilişkin değerlendirmeler yapan, görüş bildiren etik kurulları,
j) Üniversite Birimleri: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Tüzüğü'nde tanımlanan ve hâlihazırda bulunan tüm akademik ve idari birimleri,
k) Üniversite Mensupları: Üniversite ve bağılı birimlerde tam ve yarı zamanlı çalışmakta olan akademik ve idari personel ile bu Yönerge konularıyla sınırlı öğrencileri,
l) Üniversite: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'ni,
m) Üniversitelerarası Kurul: Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nı
n) Üye: BAYEK üyesini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Etik İlkeler, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Bilimsel Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlke ve Değerler

Madde 5 - Bütün akademik çalışmalarda dürüstlük; doğruluk; adalet; akademik özgürlük; açıklık; sorumluluk; güvenilirlik; nesnellik; çevre, doğa ve canlı haklarına duyarlılık; insan onur, emek ve özerkliğine saygı ile ilgili evrensel etik ilkeleri benimsemek ve bu ilkeleri, üniversite mensuplarının eylemlerinin etik bakışla değerlendirilmesinde temel ölçüt olarak özümsemek esastır.

- (1) Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir. Bunların değerlendirilmesinde, yorumunda ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde bilimsel yöntemlerin dışına çıkılamaz, sonuçlar saptırılamaz, elde edilmemiş sonuçlar araştırma sonuçlarıymış gibi gösterilemez.
- (2) Yapılacak anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların rızası alınır. Araştırma, bir kurumda yapılacaksa, katılımcıların rızasından sonra bağılı buldukları kurumun izni alınır.
- (3) Araştırma ve deneylerde hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar verilemez. Çalışmalara başlanılmadan önce gerekli izinler yetkili birimlerden yazılı olarak alınır. Bu çerçevede uluslararası beyanname hükümleri ile Kırgız Cumhuriyeti'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili pozitif hukuk düzenlemeleri göz önünde bulundurulur.
- (4) Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdürler.
- (5) Araştırmacılar, kendi vicdanî kanaatlerine göre zararlı sonuçlara ve/veya onaylamadıkları uygulamalara yol açabilecek araştırmalara katılmama hakkına sahiptir.
- (6) Yapılacak çalışmalarda, diğerk kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgilerin, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılması, gizliliğine riayet edilmesi ve korunması esastır.
- (7) Bilimsel araştırma için tahsis edilen imkân ve kaynaklar amacı dışında kullanılamaz.

Yayın Etiğine İlişkin Temel İlkeler

Madde 6 -

- (1) Bilimsel araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında katkıda bulunmamış kişiler, yazar isimleri arasında gösterilemez.
- (2) Bilimsel yayınlarda bir çalışmadan yararlanırken, bilimsel atıf kurallarına uygun olarak kaynak gösterilir.
- (3) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tezler veya çalışmalar, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanılamaz.

(4) Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, bilim alanlarının temel bilgileri, temel matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir çalışmanın tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 7 -

(1) İntihal: Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, şekillerini veya eserlerini, sahiplerine bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseriymiş gibi sunmak.

(2) Sahtecilik: Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, sunulan veya yayınlanan eseri gerçek olmayan verilere dayandırarak düzenlemek veya değiştirmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak, yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek.

(3) Çarpıtma: Araştırma kayıtları ve elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, araştırma hipotezini doğrulamayan verileri kasti olarak değerlendirmeye almamak, ilgili kuram veya varsayımlara uydurmak için veriler ve/veya sonuçlarla oynamak, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek.

(4) Tekrar Yayın: Bir araştırmanın aynı sonuçlarını içeren birden fazla eseri, akademik atanma ve yükseltilmelerde olmak üzere tüm başvurularında, ayrı eserler olarak değerlendirilmek üzere sunmak.

(5) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın amacına aykırı biçimde parçalara ayırarak ve birbirine atıf yapmadan çok sayıda yayın yaparak akademik atanma ve yükseltilmelerde ayrı eserler olarak sunmak.

(6) Haksız Yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına görüş almadan dâhil etmek veya ettirmek, aktif katkısı olan kişileri, yayım sırasında veya sonraki baskılarda yazarlar arasından çıkartmak veya çıkarttırmak, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek.

(7) Diğer Etik İhlalleri:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek.
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak.
- c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek.
- ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- g) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,
- ğ) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- h) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,

- ı) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Kırgız Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,
- i) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- j) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- k) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.

Etik İhlali Olarak Değerlendirilmeyecek Durumlar

Madde 8 - Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, temel matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlali olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Yapısı, Üyelerin Nitelikleri ve Görev Süresi

Madde 9 -

- (1) BAYEK, Üniversite'nin farklı bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından Rektörlük tarafından önerilen ve Senato tarafından onaylanan yedi (7) üyeden oluşur.
- (2) Disiplin cezası almış ya da hakkında etik ihlali/etik özensizlik kararı verilmiş öğretim üyeleri BAYEK üyesi olarak önerilemez.
- (3) BAYEK başkanı Senatonun onayladığı üyeler arasından Rektör tarafından seçilir. BAYEK başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevi sona erdiğinde başkan yardımcısının görevi de sona erer.
- (4) BAYEK üyelerinin görev süresi iki (2) yıldır. Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden görevlendirilebilir.
- (5) BAYEK üyeliği;
  - a) Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve mazeretsiz olarak birbirini izleyen üç (3) toplantıya katılmama veya yasal bir neden bulunsa bile üç (3) aydan fazla BAYEK toplantılarına katılmama veya en az altı (6) ay süreyle yurt dışında görevli izinli sayılma ya da üç (3) aydan fazla sağlık raporu alma,
  - b) BAYEK üyeliği sırasında disiplin cezası alması ya da hakkında etik ihlali/etik özensizlik kararı verilmesi,
  - c) Üniversiteden ayrılma,
  - ç) BAYEK üyeliğinden çekilme,durumlarında sona erer.
- (6) BAYEK üyeliğinden çekilme veya üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer. BAYEK üyeliğinden çekilen ya da üyeliği düşen üyenin yerine, Rektör tarafından, yerine atandığı üyenin kalan görev süresini tamamlamak üzere aynı nitelikte yeni bir üye görevlendirilir.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 10 - BAYEK;

- (1) Üniversite mensupları ile akademik ve idari birimlerinin bilimsel araştırma ve yayın etkinliklerinde etik ilkelere uyulmasını sağlar; bu konularda ortaya çıkan etik sorunlarda, etik davranış ilkeleri ve kuralları doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı inceleme ve değerlendirme yapar ve görüş bildirir.
- (2) İnceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü alır, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapar, bilgi ister ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri gerçekleştirir.
- (3) İnceleme sonucunda alınan kararları Rektörlüğe sunar.
- (4) Üniversitede temel alınacak etik ilkeleri ve politikaları geliştirir.
- (5) Etik ilke ve kuralların uygulanma yöntemlerini belirler.
- (6) Gerektiğinde Rektörlük makamına yeni ilke ve kurallar oluşturulması amacıyla öneri getirir.
- (7) Üniversitede etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve etik duyarlılık kazanılması; akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemlerin ortadan kaldırılması için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenler.
- (8) Gerekli gördüğü durumlarda uzman etik kurullarının ya da alt komisyonların oluşturulması için Rektörlüğe önerilerde bulunur.
- (9) Uzman etik kurullarının ya da alt komisyonların uygulamalarının Üniversitenin benimsemiş olduğu Temel Etik İlke ve Değerlerle bütünleşmesine yönelik çalışmalar yapar ve önerilerde bulunur.
- (10) Uzman etik kurullarında ya da alt komisyonlarda görev alacak kişilere eğitim imkânı hazırlar.
- (11) Uzman etik kurulları ya da alt komisyonlar arasında eşgüdümü sağlar, bu kurullar ya da komisyonlar ile işbirliği içinde hareket eder.
- (12) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş oluşturduğu etik konular ve sorunlarda tam bir gizlilik içinde çalışır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun Toplantı Usul ve Esasları

Madde 11 -

- (1) BAYEK, Başkanın gündemli çağrısı üzerine ayda en az bir kez olmak üzere ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır. Toplantı günü, saati ve gündemi toplantıdan önce üyelere yazılı olarak bildirilir. Gerekli görülürse, toplantı sırasında üyelere ek gündem verilir.
- (2) BAYEK, gerektiğinde Başkanın çağrısı ile olağanüstü de toplanabilir.
- (3) BAYEK toplantıları, Başkanın yokluğunda Başkan Yardımcısının başkanlığında yürütülür.
- (4) BAYEK, çalışmalarını bizzat yürütür. Gerektiğinde, hakkında inceleme başlatılan kişinin savunması alındıktan sonra alanında uzman veya bilirkişilerden görüş de alabilir.
- (5) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde uzman veya bilirkişi olarak görevlendirilemez:
  - a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
  - b) İlgilinin kendi fakültesinde görev yapan öğretim üyeleri,
  - c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
  - ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

- (6) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlali/etik özensizlik iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir.
- (7) Uzman veya bilirkişiler, dosya kendisine ulaştığı andan itibaren en geç bir (1) ay içinde konuya ilişkin raporunu hazırlayıp BAYEK Başkanlığına gönderir. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir (1) ay uzatılabilir. Birden fazla uzman veya bilirkişiden görüş istenmişse her bilirkişi veya uzman birbirinden bağımsız olarak kendi raporunu hazırlar.
- (8) BAYEK üyeleri kendilerine veya daha önce birlikte çalışma yaptıkları ve olası çıkar çatışması veya örtüşmesi/birliği olabilecek kişilere ait gündem maddelerine ilişkin müzakerelere katılamaz ve oy kullanamazlar.
- (9) BAYEK'in sekretarya işleri Rektörlük tarafından görevlendirilen personel tarafından yürütülür.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kuruluna Başvuru

Madde 12 -

- (1) BAYEK "etik ihlali/etik özensizlik iddiası başvuruları" ile "bilimsel araştırma için bilim etiğine uygunluk izni başvurularını" değerlendirir.
- (2) BAYEK'e "etik ihlali/etik özensizlik iddiası başvuruları" şahsen ya da posta yoluyla Rektörlük Makamına ıslak imzalı dilekçe ve gerekli ekleri ile "gizli" ibaresiyle yapılır.
- (3) Başvuruların kabulü ve değerlendirmeye alınma yetkisi BAYEK'e aittir, başvuru koşullarına uygun olmayan evrak değerlendirmeye alınmaz.
- (4) Daha önce BAYEK tarafından incelenip karara bağlanmış bir "etik ihlali/etik özensizlik iddiası başvurusu" yeni kanıtlar sunulmaksızın yinelenmesi durumunda değerlendirmeye alınmaz.
- (5) BAYEK, etik ihlali/etik özensizlik incelemesini en geç altı (6) ay içinde tamamlar ve raporunu hazırlar. Bu süre, başvurunun kayda alındığı tarihte başlar. Bir yargılama süreci veya yürütülen başka bir disiplin soruşturması olmadığı ve gerek görüldüğü hâllerde BAYEK bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere üç (3) aya kadar uzatabileceği gibi bazı başvuruların incelenmesini üç (3) ay süreyle erteleyebilir.
- (6) Üniversite dışında veya kamu kurum ve kuruluşlarından destek alınarak yapılacak araştırmalar, başvuran araştırmacının mensubu olduğu kurum veya kuruluştaki BAYEK bulunmaması koşuluyla değerlendirilebilir.

Etik İhlali/Etik Özensizlik İnceleme Süreci

Madde 13 -

- (1) Rektörlüğe ulaşan veya ulaştırılan etik ihlali/etik özensizlik iddialarına ilişkin şikâyet veya ihbar başvuruları, tüm bilgi ve belgelerle birlikte incelenmek ve karara bağlanmak üzere Rektörlük tarafından BAYEK'e iletilir.
- (2) BAYEK, etik ihlali/etik özensizlik iddiası, kendisine ulaştığında öncelikli olarak bu fiilin disiplin suçu oluşturup oluşturmadığını değerlendirir; etik ihlali/etik özensizlik konusunun aynı zamanda disiplin suçu oluşturduğu kanısı oluşursa disiplin işlemlerinin zamanında yapılabilmesi için durumu Rektörlük Makamına bildirir.
- (3) Etik ihlali/etik özensizlik iddiasına konu olan bir durum nedeniyle başlatılan bir yargılama veya yürütülen bir disiplin soruşturması, BAYEK'in inceleme ve karar verme yetkisini ortadan kaldırmaz. Bununla birlikte BAYEK; yapacağı incelemeyi, yargılama veya soruşturmanın sonuçlanmasına kadar erteleyebilir.

- (4) Etik ihlali/etik özensizlik iddiasına konu olan mensubun başvurduğu ülke dikkate alınarak Doçentlik başvurusu olduğuna ilişkin şikâyet, ihbar veya tereddüt varsa kişinin durumu Türkiye Cumhuriyeti Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından veya Kırgız Cumhuriyeti Milli Atestasyon Komisyonu'ndan veya diğer ülkenin ilgili kurumlarından teyit edilir. Mensubun Doçentlik başvurusu olduğu bildirilirse; iddialarla ilgili her türlü bilgi ve belge ilgili kuruma gönderilir. BAYEK, ilgili kurumun yapacağı inceleme sonuçlanıncaya kadar kendi incelemesini bekletebilir.
- (5) Yapılan başvuruların usul bakımından kabulü ve değerlendirmeye alınması yetkisi, BAYEK'e aittir. Usulüne uygun hazırlanmayan başvuru dosyaları incelemeye alınmaz ve bu durum, başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.
- (6) BAYEK sekreterliğine ulaşan her dosya, BAYEK Başkanı tarafından yapılacak ilk toplantının gündemine alınır.
- (7) BAYEK Başkanlığı, üyelerin görüşleri doğrultusunda her bir başvuru dosyası için kurul üyelerinden birini raportör olarak görevlendirir. Raportörün kimliği gizli tutulur. Raportör, geçerli ve haklı nedenlerini yazılı olarak BAYEK'e bildirmek kaydıyla bu görevden çekilme hakkına sahiptir.
- (8) Raportör, Sekretarya aracılığıyla Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi mensuplarından dosyayla ilgili doğrudan yazılı bilgi alabilir. Bu bilgi ve belgeler BAYEK inceleme dosyasında saklanır.
- (9) Raportör gerek gördüğü durumlarda görüş istenmesi için BAYEK'e başvurabilir. BAYEK konuyla ilgili görüşü alınacak uzman ya da bilirkişiyi yazılı olarak belirler. Görüşün niteliği ve kapsamı da yazılı olarak uzman ya da bilirkişiyeye iletilir. Uzman ya da bilirkişinin görüşünün bir kopyası, ilgili dosyada saklanmak üzere BAYEK sekretaryasına iletilir. Uzman ya da bilirkişinin kimliği saklı tutulur.
- (10) Raportör, ön incelemeyi en fazla bir (1) ay içinde tamamlayarak, yorum ve önerisini de içeren yazılı raporunu BAYEK toplantısında sunar. Gerekli durumlarda raportöre on beş (15) güne kadar ek süre verilebilir. Toplantıda raportör, incelenen durum, ilgili bilgi, belge ve kanıtlar eşliğinde değerlendirerek kanaatini belirtir. BAYEK üyeleri gerekli gördükleri takdirde her türlü bilgiyi raportörden isteyebilir, belgeleri ve kayıtları inceleyebilir. Sunum sonunda BAYEK, başvuruyu karara bağlar.
- (11) BAYEK, gerekli gördüğü durumlarda ilgili kişileri savunmasını yapmak üzere davet edebilir ya da yazılı savunma alabilir. Bu işlemlerde şu hususlar göz önünde bulundurulur:
- a) BAYEK, hakkında etik ihlali/etik özensizlik iddiaları bulunan kişiye, etik inceleme başlatıldığını belirten bir davetiye çıkartır ve etik ihlali/etik özensizlik iddialarına dayanak oluşturan fiile davetiyede yer verir.
  - b) BAYEK, ilgilinin savunmasını yazılı ya da sözlü olarak verebileceğini, herhangi bir mazeret olmaksızın ilgilinin savunmasını sunmaması halinde, savunma hakkından vazgeçtiğini ve bu durumda BAYEK'in dosyadaki bilgi, belge ve kanıtlar doğrultusunda karar verebileceğini ilgiliye bildirir.
  - c) BAYEK, etik ihlali/etik özensizlik iddiasıyla hakkında inceleme başlatılan kişinin savunmasını yapabilmesi için davetiyenin tebliği ile savunma arasında en az yedi (7) günlük süre bulunmasını göz önünde bulundurur ve ilgilinin belirlenen gün, saat ve yerde savunmasını yapmak üzere hazır bulunmasını ister. Mazeret bildirenlerin savunması ileri bir tarihe ertelenir.
  - ç) Kişilerin savunma davetini kabul etmesi durumunda yapılan oturumda yalnızca davetlilere şikâyet konusuna yönelik sorular sorulur.

d) BAYEK, ilgilinin, savunmasını sözlü olarak yaptığı durumlarda, ilgilinin savunmasını tutanağa geçirir. Tutanakta, işlemin ne zaman ve nerede yapıldığı, işlemin içeriği, işleme kimlerin katıldığı, sorulan soru ve cevapları yer alır.

e) Tutanak hem kurul üyeleri hem de ilgili tarafından imzalanarak istek halinde ilgiliye de verilmek üzere düzenlenir.

f) Savunmalar sunulduktan sonra gerekirse ilgiliye yazılı olarak ek sorular sorulabilir. Ek soruların ilgiliye tebliğinden itibaren üç (3) iş günü içinde soruların yazılı olarak cevaplama istenir.

g) BAYEK üyeleri edinilen bilgiler üzerindeki değerlendirmeyi davet edilen kişinin toplantıdan ayrılmasından sonra yapar.

ğ) İlgiliden iddialara ilişkin bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunma istenmesi durumunda; ilgili kişiden, davetiye tebliğinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren on beş (15) gün içinde savunmasını yapması istenir.

h) İlgili kişi, savunma talep yazısının kendisine ulaştığı tarihten itibaren on beş (15) gün içinde savunmasını vermediği takdirde, bu durumun savunma talebi yazısında belirtilmiş olması koşuluyla, BAYEK diğer bilgi, belge ve kanıtlara dayalı olarak karar verir.

ı) BAYEK, ilgilinin, savunmasını yazılı olarak yaptığı durumlarda, ilgilinin savunmasını içeren belgeyi etik ihlali/etik özensizlik incelemesinin yapıldığı dosyaya ekler. Yazılı savunma sunulduktan sonra, ilgiliye cevaplanması için ek sorular yöneltilebilir.

(12) Hakkında etik ihlali/etik özensizlik incelemesi başlatılan kişi, iddiaları içeren belgelerin bir örneğinin kendisine verilmesini talep edebilir. İnceleme başlatılan kişiye ilgili belgeler tutanakla teslim edilir.

(13) BAYEK, savunma almadan ilgili hakkında etik ihlali/etik özensizlik kararı veremez. Ancak ilgili kişi mazeretsiz olarak kendisine bildirilen süreler içinde savunma vermediği veya savunma hakkından vazgeçtiği durumlarda BAYEK, diğer bilgi, belge ve kanıtlara dayalı olarak karar verir.

(14) İncelemesi tamamlanan etik ihlali/etik özensizlik başvuruları BAYEK'te tartışmaya açıldıktan sonra oylanır. Karar toplantısına tüm üyeler katılır ve karar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Alınan karar gerekçeleriyle birlikte yazılarak tüm üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalefet eden üye, karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora ekler. Üyeler çekimsiz oy kullanamaz.

(15) BAYEK, başvuru dosyasına konu olan eylemlerin, bu Yönergenin 2'nci maddesi kapsamında olmak koşuluyla, 7'nci maddede tanımlanmış intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayın, dilimleme, haksız yazarlık niteliğinde bulunup bulunmadığını inceler. Başvuru konusu eylemin anılan nitelikte olduğuna kanaat getiren BAYEK, etik ihlali/etik özensizlik kararı verir. Kararlar öneri niteliğinde olup bu kararlar onaylanmak veya başka bir karar alınmak üzere Rektörlüğe sunulur.

(16) Etik ihlalinin olması hâlinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi; ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(17) Bilimsel araştırma ve yayın etiği ihlali tespit edilmesi hâlinde Üniversite tarafından konunun mensubuna ve varsa paydaşları ile kurumlarına bilgi verilir. İlgili kararın kendisine tebliğinden itibaren yedi (7) gün içinde kararın yeniden değerlendirilmesi için BAYEK'e başvuru yapılabilir.

(18) BAYEK kararları, ilgilileri dışında üçüncü kişilerle iletişim araçlarıyla paylaşılamaz.

(19) Etik ihlal kararları, yeniden değerlendirilme için yapılan itirazlar da sonuçlandırıldıktan sonra en geç otuz (30) gün içinde Kırgız Cumhuriyeti ilgili makamlarına ve/veya Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na ya da diğer ilgili kişi ve kurumlara bildirilir.

(20) BAYEK, inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmayı Rektörlük aracılığıyla yapar.

(21) BAYEK değerlendirmelerini hukuk-etik çerçevesinde yapar. İnceleme ölçütleri, yürürlükteki mevzuat, Üniversitenin Temel Etik İlke ve Değerleri, uluslararası sözleşme, ulusal ve uluslararası bildireler ve evrensel-yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır.

Bilimsel Araştırmalar İçin Bilim Etiğine Uygunluk İzni Başvuruları

Madde 14 -

(1) Üniversite mensupları yürütücü/danışman olarak fiziksel müdahale içermeyen gözlemsel ve betimsel nitelikte araştırmalar (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları vb.) ile ekolojik çalışma konularında “Bilimsel araştırma için bilim etiğine uygunluk izni” başvurularını, Kılavuzda belirtilen başvuru usul ve esaslarına göre hazırlayarak buldukları birimden akademik hiyerarşiyi de takip ederek Rektörlüğe iletir.

(2) Başka kurum personeli veya paydaş, Kılavuzda belirtilen başvuru usul ve esaslarına göre hazırlayacağı BAYEK başvuru dosyasını bağlı bulunduğu kurum aracılığıyla Rektörlüğe göndererek BAYEK’e başvurabilir.

(3) Başkan, incelemek ve sonuçlandırmak üzere başvuruları BAYEK gündemine alır.

(4) Başkan tarafından incelenen her bir başvuru için başvurunun konusuna göre Başkan tarafından gerekirse bir raportör atanır. Raportörün görevi ilgili başvuruyu inceleyip toplantıda BAYEK’e bilgi vermektir. BAYEK, disiplinler arası çalışmalarda diğer disiplinlerden uzman görüşü de isteyebilir. Ayrıca BAYEK, gerekli durumlarda ilgililerden konuyla ilgili yazılı veya sözlü bilgi de alabilir.

(5) BAYEK’te incelemeler, dosya üzerinden en geç bir (1) ay içerisinde yapılır. Başvuruda herhangi bir eksiklik bulunması nedeniyle başvurunun geri çevrilmesi durumunda bu süre, eksikliğin giderilmesinden itibaren başlar.

(6) BAYEK’e gelen bir konuya dair Kurul üyelerinden herhangi birinin önceki bir zaman diliminde bu işlemde herhangi bir tarafılığı var ise yahut üyeyi ilgilendiren bir karar alınması gerekiyorsa, bu üye toplantının ilgili kısmında katılımcı olarak yer alamaz ve oy kullanamaz. Bu takdirde toplantı ilgili üye dışında toplantıya katılanların çoğunluğunun kabulü ile yapılır.

(7) Bu toplantılar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılır ve karar, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır ve üyelerce imzalanır. Karşı oy kullanan üye, gerekçesini nihai rapora ilave eder.

(8) Bilimsel araştırma için bilim etiğine uygunluk izni başvuruları BAYEK tarafından yalnızca etik ilke ve değerler açısından değerlendirilir.

Madde 15 - BAYEK incelemeleri ve kararlarıyla ilgili gizlilik, kararların saklanması ve diğer hususlar şunlardır:

(1) BAYEK’te yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. BAYEK başkanından ve üyelerinden gizlilik beyannamesi alınır. BAYEK’e sunulan dosyalardaki belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin korunmasından Sekreteryaya sorumludur.

(2) BAYEK kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir. BAYEK’in tespitleri hakkında, bu Yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

(3) Bu Yönerge kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınan tüm kararlar, BAYEK Sekreteryası tarafından gizlilik ilkesine uyularak dosyalanır ve süresiz saklanır.

(4) Üyeler, uzman bilirkişiler ile başvuru sürecinde yer alan mensuplar, yaptıkları işlemlerle ve incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamaz ve herhangi bir şekilde kullanamazlar.

(5) Üniversite mensuplarının, Üniversite mensubu olmadıkları zamana ilişkin olarak haklarında bilimsel araştırma ve yayın etiği ihlali yaptığına ilişkin şikâyet veya ihbar yoluyla bir başvuru olursa; iddia, eylemin gerçekleştiği sırada mensubun bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumuna veya ilgili kişilere bildirilir.

(6) Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde öğretim elemanı ihtiyacının giderilmesi amacıyla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 39. Maddesine 4249 sayılı Kanun ile eklenen son fıkra uyarınca görevlendirilen öğretim üyeleri ile ilgili şikâyetler, Türkiye'deki üniversitelere iletilir ve ilgili kişinin bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumu tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlük

Madde 16 - Bu Yönerge, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 - Bu Yönerge, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.

Bu Yönerge, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Senatosu'nun 25/02/2021 tarih ve 2021-02.08 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.